

Sara Dž. Mas

TORANJ
PRASKOZORJA

Preveo
Ivan Jovanović

■ Laguna ■

Naslov originala

Sarah J. Maas

TOWER OF DAWN

Copyright © 2017 by Sarah J. Maas

This translation of Tower of Dawn is published by Laguna
d. o. o. by arrangement with Bloomsbury Publishing Inc.
All rights reserved.

Translation copyright © 2021 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

TORANJ

PRASKOZORJA

*Za moju baku Kamilu,
koja je prevalila planine i mora
i čija je neverovatna životna priča
moj najdraži ep*

PRVI DEO
BOG-GRAD

❧ Prvo poglavlje ❧

Kejol Vestfal, nekadašnji kapetan Kraljevske garde i sada ruka novokrunisanog kralja Adarlana, otkrio je da jedan zvuk mrzi najviše na svetu.

Točkove.

Tačnije, njihovo tandrkanje po daskama broda na kojem je proveo prethodne tri nedelje ploveći burnim morima. A sada i njihovo kloparanje i treštanje po blistavim mermernim podovima i zamršenim mozaicima širom blistave palate kagana Južnog kontinenta u Antici.

Pošto nije imao šta drugo da radi osim da sedi u svojoj stolici s točkovima, koju je počeo da doživljava i kao tamnicu i kao jedini način da vidi svet, Kejol je pokušavao da sagleda sve pojedinosti goleme palate što se dizala povrh jednog od bezbrojnih prestoničkih brda. Svaki delić građevinskog materijala donet je iz nekog dela kaganovog silnog carstva i pretvoren u zdanje da služi na čast kraju odakle materijal potiče.

Ti uglačani zeleni podovi po kojima njegova stolica sada tandrče isklesani su iz kamenoloma u jugozapadnom delu kontinenta. Crveni stubovi izvajani tako da liče na golema stabla čije se gornje grane protežu preko visokih zasvođenih tavanica – sve to u jednoj beskrajnoj prijemnoj dvorani – dovučeni su iz severoistočnih, suncem prženih pustinja.

Mozaike umetnute u zeleni mermer sastavile su zanatlije iz Tigane, još jednog od kaganovih dragocenih gradova, podignutog na planinskom južnom kraju kontinenta. Svaki mozaik ponaosob oslikavao je prizor iz bogate, surove i slavne prošlosti kaganata: stoleća provedena kao nomadski narod koji jaše konje po travnatim stepama istočnih strana tog kontinenta; pojava prvog kagana, ratnog starešine i vojskovođe koji je ujedinio raštrkana plemena u jednu zavojevačku silu što je osvajala kontinent parče po parče, koristeći se lukavstvom i strateškom genijalnošću kako bi stvorio prostrano carstvo; potom su sledili prikazi potonja tri stoleća – raznih kagana koji su širili carstvo, delili bogatstvo iz stotina oblasti po svim zemljama, gradili bezbrojne mostove i puteve kako bi ih sve spojili, vladajući ogromnim kontinentom odlučno i jasno.

Možda se iz tih mozaika može naslutiti šta je Adarlan mogao da bude, razmišljao je Kejol dok je žamor okupljenih dvorjana dopirao između isklesanih stubova i ispod pozlaćenih svodova kupola ispred njega. To jest, da Adarlanom nije vladao čovek kojim upravlja demonski kralj rešen da ovaj svet pretvori u gozbu za svoje ordije.

Kejol se osvrnu da pogleda Nesrin, koja je lica kao isklesanog od kamena gurala njegovu stolicu. Samo su njene tamne oči, čiji je pogled preletao preko svakog lica u prolazu, prozora i stuba, otkrivale da je kaganov prostrani dom uopšte zanima.

Za danas su sačuvali najlepšu odeću, pa je novopostavljena kapetanica Garde odista izgledala veličanstveno u svojoj grimizno-zlatnoj livreji. Kejol nije imao predstave odakle je Dorijan iskopao jednu od tih livreja koje je on nekada nosio neizmerno se ponoseći time.

Prvobitno je želeo da nosi crnu livreju, naprosto zato što boja... Nikada se nije osećao lagodno kada je o bojama reč, s izuzetkom crvene i zlatne boje njegovog kraljevstva. Međutim, crna je postala boja Eravanovih gardista zaposednutih Valgima. Oni su nosili te potpuno crne livreje dok su sprovodili svoju strahovladu nad Rifholdom. Dok su hapsili, mučili, a onda i kasapili njegove ljude.

Povešali su ih iznad dvorskih kapija da se klate na vetru.

Jedva da je bio u stanju da pogleda antičke gardiste pored kojih su prolazili na putu do prijemne dvorane, kako na gradskim ulicama tako i u ovoj palati – koji su stajali gordo i budno, s mačevima na leđima i noževima za pojasom. I dalje je morao da suspreže poriv da pogleda ka položajima u dvorani za koje je znao da su gardisti raspoređeni na njima, tačno tamo gde bi on postavio svoje ljude. Tačno tamo gde bi i on nesumnjivo stajao, prateći pogledom sve što se dešava dok pristižu izaslanici iz stranog kraljevstva.

Nesrinin pogled susreo se s njegovim, a te oči boje ebanovine bile su hladne dok ga je netremice gledala; njena do ramena dugačka crna kosa njihala se sa svakim njenim korakom. Na ljupkom, ozbiljnom licu nije joj se video ni tračak strepnje. Ni nagoveštaj da će se upravo susresti s jednim od najmoćnijih ljudi na svetu – čovekom koji bi mogao da izmeni sudbinu njihovog kontinenta u ratu što sada zacelo izbija širom Adarlana i Terasena.

Ne rekavši ni reč, Kejol se okrenu napred. Zidovi, stubovi i zalučeni dovrci imaju i oči i uši i usta, upozorila ga je ona.

Samo je pomisao na to sprečavala Kejola da se meškolji u odeći za koju se napokon odlučio: svetlosmeđe čakšire, duboke kestenjaste čizme, bela košulja od najlepše svile, uglavnom skrivena tamnim plavo-zelenim kaputom. Kaput je bio sasvim jednostavnog kroja, a njegova vrednost videla se samo u lepoj mesinganoj dugmadi i blistanju tananog zlatoveza poprskanog po visokom okovratniku i skutima. Nikakav mač nije mu visio s kožnog opasača – zbog toga što je ostao bez tog utešnog bremena bilo mu je kao da je ostao bez ruke.

Ili nogu.

Dva zadatka. Ima dva zadatka dok je ovde, a i dalje nije siguran koji je od ta dva zadatka neizvodljiviji:

ubediti kagana i njegovih šest mogućih naslednika da povedu svoje goleme vojske u rat protiv Eravana...

ili naći neku vidarku u Tore Cesmeu koja bi mogla iznaći neki način da mu povрати hod.

Da ga – pomislio je tresući se od gađenja – popravi.

Mrzi tu reč. Mrzi je skoro koliko i tandrkanje točkova. *Popraviti*. Iako upravo za to preklinje legendarne vidarke, ta reč mu je i dalje mrska i utroba mu se prevrće od nje.

Potisnuo je i reč i misao iz glave dok je Nesrin sledila skupinu bezmalo nemih slugu koje su ih dovele iz pristaništa, vodeći ih krivudavim i prašnjavim kaldrmisanim ulicama Antike, celim putem uz strmu aveniju sve do kupola i trideset šest minareta velike palate.

Trake bele tkanine – od svile preko čoje pa do lana – visile su s bezbrojnih prozora, fenjera i dovrataka. Verovatno zbog toga što je neki zvaničnik ili daleki rođak kraljevske porodice skoro preminuo, promrmljala je Nesrin. Pogrebni obredi su raznovrsni i često predstavljaju mešavinu običaja iz bezbrojnih kraljevstava i oblasti kojima sada vlada kaganat, ali bela tkanina je drevni ostatak iz stoleća tokom kojih je kaganov narod tumarao stepom i polagao svoje mrtve na počinak pod budnim i neizmernim nebeskim prostranstvom.

Doduše, dok su se kretali kroz grad, videlo se da ni u kom slučaju ne vlada potištenost. Ljudi su i dalje žurili svojim poslovima, noseći odeću raznolikog kroja; ulični prodavci su i dalje na sav glas nudili svoju robu; akoliti u hramovima od drveta ili kamena – sva božanstva imaju svoj dom u Antici, objasnila mu je Nesrin – i dalje su prolaznike pozivali na službu. Sve to, čak i palatu, gledao je blistavi toranj od bledeg kamena podignut na vrhu jednog južnog gradskog brda.

Toranj. Taj toranj bio je dom najboljih smrtnih vidara na svetu. Kejol je pokušao da ne gleda predugo kroz prozore kočije, iako se ogromni toranj video skoro iz svake ulice i sa svakog ugla u Antici. Niko od slugu nije ga pomenuo, niti istakao to golemo zdanje koje kao da je bilo veće čak i od kaganovih dvora.

Ne, sluge su ćutale duž čitavog puta, ne govoreći ništa čak ni o barjacima u znak žalosti koji su se vijorili na suvom vetru. Svako od njih je ćutao kao zaliven, i muškarci i žene, tamne kose blistave i prave, i svi su nosili široke čakšire i kapute kobaltne i krvavocrvene boje, opervažene bledim zlatom. Plaćene sluge – ali potomci robova koji su nekada bili u vlasništvu kaganove krvne loze, sve

dok prethodna kaganka, vizionarka i buntovnica, nije pre jednog pokolenja zabranila ropstvo, što je bilo jedno od njenih bezbrojnih poboljšanja uslova života u carstvu. Kaganka je oslobodila svoje robove, ali zadržala ih je kao plaćene sluge – skupa s njihovom decom, a sada i decom njihove dece.

Niko od njih nije delovao neuhranjeno ili siromašno, niti je iko od njih pokazao makar i trunčicu straha dok su pratili Kejola i Nesrin od broda do palate. Izgleda da se trenutni kagan dobro ophodi prema svojim slugama. Valjda će tako biti i s njegovim još nepoznatim naslednikom.

Za razliku od Adarlana ili Terasena, ko će naslediti carstvo odlučuje kagan – a ne redosled rođenja ili pol. Brojno potomstvo iz koga on ili ona mogu da odaberu naslednika tek delimično olakšava taj izbor, a nadmetanje među kraljevskom decom... ume da bude krvavo. Sve je to predviđeno da bi njihovom roditelju pokazalo ko je najsnažniji, najmudriji, najprikladniji da vlada.

Zakon nalaže kaganu da u neoznačenoj i skrivenoj riznici čuva pod pečatom jedan spis – u kojem je naveden njegov ili njen naslednik, u slučaju da kagana zadesi smrt pre nego što naslednik bude zvanično određen. Spis može da se izmeni u svakom trenutku, ali to je predviđeno kako bi se izbegla jedna stvar od koje kaganat strahuje još od vremena kada je prvi kagan sklepa u jednu celinu kraljevstva i oblasti ovog kontinenta: raspad. Ne napad nekih spoljnih sila, već rat iznutra.

Taj davnašnji prvi kagan pokazao se mudrim. Nijednom tokom tri stoleća kaganata nije izbio građanski rat.

Dok ga je Nesrin gurala pored slugu koje su im se skladno klanjale, sada se zaustavljajući između dva ogromna stuba, a kitnjasta i bogato ukrašena prestona dvorana se prostirala pred njima i u njoj na desetine ljudi okupljenih oko zlatnog postolja što je bleštalo na svetlosti podnevnog sunca, Kejol se pitao koja će od pet prilika ispred čoveka na prestolu jednoga dana biti odabrana da vlada ovim carstvom.

Jedino što se čulo bilo je šuštanje odeće pedesetak ljudi – prebrojao ih je u nekoliko treptaja oka, ne otkrivajući šta radi

– okupljenih s leve i desne strane tog blistavog postolja, tako da su obrazovali zidove od svojih tela, svile i dragulja, pravu-pravcijatu aveniju kroz koju ga je Nesrin gurala.

Šuštanje tkanine – i tandrkanje i škripa točkova. Jutros ih je podmazao uljem, ali morski vazduh tokom duge plovidbe nagrizao je metal. Ta škripa je zvučala kao da neko grebe noktima po kamenu.

Međutim, glava mu je bila gordo uzdignuta, leđa prava kao strela.

Nesrin se zaustavila podalje od postolja prestola – od zida koji je obrazovalo petoro kraljevske dece, u naponu snage, muške i ženske, raspoređene između njih i njihovog oca.

Odbrana svog cara: to je prva dužnost princa ili princeze. Najlakši način da dokaže svoju odanost, da pokuša da na nju ili njega padne izbor za nasleđe prestola – a petoro pred njima...

Kejol povede računa da mu se na licu ne vidi ništa dok je ponovo brojao. Samo petoro, a ne šestoro, kako mu je Nesrin ispričala.

Nije pogledom tražio nedostajućeg kraljevskog potomka dok se klanjao u pasu. Tokom poslednje nedelje plovidbe sve vreme je vežbao taj pokret, dok je vreme bilo sve toplije, a vazduh suv i vreo kao iz furune. I dalje mu je bilo neprirodno da to radi sedeći, ali Kejol se duboko poklonio – toliko da je sada zurio u svoje mrtve noge, besprekorno uglačane smeđe čizme i stopala koja ne oseća, niti može da ih pomeri.

Po šuštanju tkanine sa svoje leve strane, znao je da je Nesrin prišla pored njega i takođe se duboko poklonila.

Klanjali su se koliko je potrebno da se tri puta udahne i izdahne, kako je Nesrin tvrdila da je nužno.

Kejol je to vreme iskoristio da se pribere, da potisne iz misli breme koje im je oboma bilo na plećima.

Nekada je besprekorno održavao kameni izraz lica. Godinama je služio Dorijanovom ocu i primao naređenja a da ne trepne, a pre toga je trpeo svog oca, čije su reči bolele koliko i njegove pesnice. Pravog i trenutnog gospodara Anijela. Titula lorda koja je sada ispred Kejolovog imena zapravo je čista sprdnja. Sprdnja i laž od koje Dorijan nije hteo da digne ruke, iako se Kejol bunio.

Lord Kejol Vestfal, kraljeva ruka.

On to mrzi – više i od zvuka točkova, više i od tela koje sada ne oseća ispod kukova, tela čija ga nepomičnost i dalje iznenađuje, čak i posle svih tih nedelja.

On je lord ničega. Lord verolomnika. Lord lažova.

Dok je Kejol uspravljao gornji deo tela da pogleda u oči sedokosog čoveka na onom prestolu, dok se kaganovo suncem i vetrom oprljeno i duboko preplanulo smeđe lice premrežilo boricama od lukavog osmejka... Kejol se pitao da li je i kagan toga svestan.

❧ Drugo poglavlje ❧

Pостоje dva dela nje, pretpostavljala je Nesrin.

Deo koji je sada kapetanica adarlanske Kraljevske garde, što se zavetovala svom kralju da će se postarati da čovek u stolici s točkovima pored nje bude isceljen – i da će dovesti vojsku od čoveka na prestolu pred njom. Taj deo Nesrin gordo je digao glavu i ispravio kičmu, dok su mu ruke bile dovoljno daleko od kitnjastog balčaka mača za pojasom da to ne izgleda preteći.

A onda je tu onaj drugi deo.

Deo koji je ugledao kule, minarete i kupole bog-grada kako se pomaljaju preko obzorja dok oni uplovljavaju u luku, blistavi stub Torea kako se ponosno uzdiže nad svime time – taj njen deo morao je da zadrži suze. Deo koji je osetio miris dimljene paprike, jetkog đumbira i zamamnu slatkoću kumina čim je izašla iz pristaništa i duboko, duboko u sebi znao kako se vratila *kući* – da ona, jeste, živi, služi i spremna je da pogine za Adarlan, za porodicu koja joj je još tamo, ali ovo mesto, gde je njen otac nekada živio i gde se čak i njena u Adarlanu rođena majka osećala lagodnije... Ovde živi njen narod.

Puti preplanule i raznih preliva smeđe. Na sve strane ona blistava crna kosa – *njena* kosa. Oči od iskošenih pa preko krupnih i okruglih sve do sitnih, boje ebanovine, kestena, pa čak i retkih

smeđezelenkastih i potpuno zelenih. Njen narod. Da, izmešani iz raznih kraljevstava i oblasti... Ali... Ovde je niko ne vređa na ulicama sikćući za njom. Ovde je deca neće gađati kamenjem. Ovde se deca njene sestre neće osećati kao da su drugačija i neželjena.

I taj deo nje... iako joj je kičma bila prava, a glava uzdignuta, kolena su joj zaista klecala zbog toga ko je – *šta* je – pred njom.

Nesrin se nije usudila da ocu kaže kuda ide i šta će raditi, već samo da odlazi na put po zadatku za kralja Adarlana i da se neće vraćati neko vreme. Otac joj ne bi poverovao. I Nesrin gotovo da nije verovala sopstvenim očima.

Kagan je bio priča koja se u zimskim noćima šaputala pred njihovom peći, a njegovo potomstvo legende koje su se pripovedale dok su se mesile beskrajne vekne hleba za njihovu pekaru. Bile su to uspavanke njihovih predaka koje su je ili uljuljkivale u slatke snove ili u njoj budile takve košmare da nije mogla da zaspi po celu noć.

Kagan je živi mit. U jednakoj meri božanstvo kao što je trideset šest bogova koji vladaju ovim gradom i carstvom.

U Antici je bilo hramova posvećenih tim bogovima koliko i odavanja počasti raznim kaganima. *Više.*

Zbog njih ga ljudi zovu bog-grad – i zbog živog boga koji sedi na prestolu od belokosti povrh tog zlatnog postolja.

Odista je od žeženog zlata, baš kao što se tvrdilo u legendama koje je njen otac šapatom ponavljao.

A kaganovo šestoro dece... Nesrin je i bez upoznavanja mogla da navede ko je ko.

Nimalo nije sumnjala da to sada može i Kejol, nakon brižljivog istraživanja tokom njihove plovidbe.

Međutim, ovaj sastanak neće proći tako.

Koliko je prethodnih nedelja *ona* podučila nekadašnjeg kape-tana o svojoj domovini, toliko je on nju podučio dvorskom ophođenju. Istina, on je retko kada bio neposredni učesnik dvorskih događaja, ali nagledao ih se služeći kralju.

Posmatrač igre, koji se sada pretvorio u jednog od glavnih igrača. A ulozi su sada nepodnošljivo visoki.

Nemo su čekali da kagan progovori.

Pokušavala je da ne zvera oko sebe prolazeći kroz palatu. Tokom onih nekoliko retkih poseta Antici, nije ni kročila na dvor. Nije ni njen otac, kao ni njegov otac, niti ma ko od njenih predaka. U gradu bogova, ovo je najsvetiji od svih hramova – i najsmrtonosniji lavirint.

Kagan se nije ni pomerio sa svog prestola od belokosti.

Bio je to noviji i širi presto, nastao pre stotinu godina – kada je sedmi kagan izbacio stari zato što njegova telesina više nije mogla da stane u njega. Povest tvrdi da je jelom i pićem oterao sebe u grob, ali makar je imao dovoljno pameti da proglasi naslednika pre nego što se jednog dana uhvatio za grudi i klonuo mrtav... baš na tom prestolu.

Urusu, trenutnom kaganu, nije bilo više od šezdeset godina, a izgleda da je u daleko boljem zdravstvenom stanju od svog prethodnika. Premda je njegova tamna kosa odavno pobeležela kao njegov izrezbareni presto, premda mu je naborana koža prošarana ožiljcima koji su tu da sve podsete kako se *on* borio za taj presto u poslednjim danima majčinog života... Njegove oči boje oniksa, oštre i iskošene, blistale su kao zvezde. Bile su svevideće i svega svesne.

Na njegovoj kao sneg beloj glavi nije bila nikakva kruna, jer bogovima među smrtnicima nije potreban nikakav beleg njihove božanske vlasti.

Iza njega su trake od bele svile, privezane za otvorene prozore, lepršale nošene vrelin lahorom. Slale su molitve kagana i njegove porodice ka mestu gde se duša preminulog – ko god *on* bio, nesumnjivo neko važan – sada pridružila Večnom plavom nebu i Usnuloj zemlji, kojima su kagan i svi njegovi preci odavali počast umesto panteonu od trideset šest bogova koje su njihovi podanici bili slobodni da obožavaju.

Isto je važno i za bilo koje druge bogove van panteona, ukoliko su njihove oblasti toliko nove da njihovi bogovi još nisu postali zvanični. Takvih mora da je bar nekoliko, budući da je tokom tri decenije vlasti čovek na prestolu pred njima proširio svoje granice za nekoliko prekomorskih kraljevstava.

Po jedno kraljevstvo za svaki prsten na njegovim prstima izbrazdanim ožiljcima, a na prstenju se presijavalo drago kamenje.

Ratnik u velelepnoj odeždi. Te šake skliznuše s rukonaslona njegovog prestola od belokosti – sklopljenog od odsečenih kljova golemih zveri kakve tumaraju središnjim travnatim prostranstvima – pa mu se skrašiše u krilu, skrivene naborima plave svile opervažene zlatom. Ta tamnoplava boja poticala je iz vrelih, vlažnih i bujnih zemalja na zapadu, odakle izvorno potiče i Nesrinin narod, pre nego što su radoznalost i želja za napredovanjem u životu naterale njenog pradedu da dovuče svoju porodicu preko planina, stepa i pustinja u bog-grad na suvom severu.

Porodica Falik se od davnina bavi trgovinom – i to ničim naročito skupocenim, već samo jednostavnom, valjanom tkanim i začinima kakvi se koriste u svakoj kući. Njen stric i dalje trguje takvim stvarima i, zahvaljujući raznim unosnim ulaganjima, postao je umereno bogat čovek, a njegova porodica sada živi u prelepom domu baš u ovom gradu. Svakako je bolje prošao nego da je postao pekar – što je bio životni put koji je njen otac odabrao po isplivljavanju s ove obale.

„Ne dešava se svakog dana da nam novi kralj pošalje nekoga toliko važnog“, napokon kaza kagan, služeći se njihovim jezikom a ne halhom, jezikom Južnog kontinenta. „Valjda bi to trebalo da nam bude čast.“

Njegov naglasak je toliko ličio na naglasak njenog oca – ali u njegovom glasu nije bilo ni topline ni vedrine. Bio je to čovek kojem su se celog života pokoravali i koji je do vlasti došao borbom. A onda pogubio brata i sestru koji nisu prihvatili da su izgubili. Preživelo troje... jedno je otišlo u izgnanstvo, a drugo dvoje se zavetovalo na vernost svom bratu i to tako što su ih vidarke iz Torea učinile neplodnim.

Kejol blago nakloni glavu. „Čast je meni, veliki kagane.“

Ne *veličanstvo* – to je za kraljeve ili kraljice. Nema titule dovoljno visoke ili velike za tog čoveka pred njima. Samo titula koju je prvi od njegovih predaka poneo: veliki kagan.

„Tebi“, zamišljeno odgovori kagan, a njegove tamne oči sada se zagledaše u Nesrin, „a šta je sa tvojom saputnicom?“

Nesrin nekako odole porivu da opet padne u naklon. Doriijan Havilijard je sušta suprotnost ovom čoveku, shvatila je. Elin Galatinijus, s druge strane... Nesrin se zapitala da li je moguće da ta mlada kraljica ima više toga zajedničkog s kaganom nego s kraljem iz roda Havilijarda – ili će imati, ako Elin poživi dovoljno dugo. Ako uspe da sedne na presto.

Nesrin potisnu te misli kad je Kejol pogleda postrance, a ramena mu se ukočiše. Nije to bilo zbog tih reči, niti zbog društva u kojem se nalaze, već naprosto zbog samog tog čina – znala je ona – što mora da pogleda *naviše*, suočavajući se s tim moćnim ratničkim vladarom dok sedi u toj stolici na točkovima... Današnji dan će mu teško pasti.

Nesrin blago nakloni glavu. „Ja sam Nesrin Falik, kapetanica Kraljevske garde Adarlana, kao što je lord Vestfal bio pre nego što ga je kralj Doriijan početkom leta postavio za svoju ruku.“ Bila je srećna zbog toga što su je godine života u Riftholdu naučile da se ne smeši, da se ne lecka niti pokazuje strah – srećna što je naučila kako da joj glas bude staložen i dok joj kolena klekaju.

Nesrin nastavi: „Moja porodica potiče odavde, veliki kagane. Deo moje duše još je u Antici.“ Položila je ruku preko srca, a tanane niti njene zlatno-grimizne livreve, što su bile boje carstva u kojem se njena porodica često osećala proganjano i neželjeno, hvatale su se za njene žuljeve. „Čast koja mi je ukazana dolaskom na vaš dvor najveća je koju sam doživela.“

To je, možda, čak i tačno.

Ako nađe vremena da poseti svoju porodicu u onoj tihoj i vrtovima ispunjenoj Runijskoj četvrti – u kojoj uglavnom žive trgovci poput njenog strica – oni će svakako smatrati da je tako.

Kagan se nasmeši, ali tek malčice. „U tom slučaju, kapetanice, dopusti mi da ti poželim dobrodošlicu u tvom istinskom domu.“

Nesrin više oseti nego što vide titraj razdraženosti koji prelete Kejolovim licem. Nije bila sigurna šta ga je izazvalo: tvrdnja da se ona sada nalazi u svojoj pravoj domovini ili zvanična titula koja je sada prešla na nju.

Međutim, Nesrin se samo pokloni u znak zahvalnosti.

Kagan se sada obrati Kejolu: „Pretpostaviću da si došao kako bi me namamio da se pridružim tvom vašem ratu.“

Kejol odgovori pomalo šturo: „Ovde smo po nalogu mog kralja.“ Ta poslednja reč sadržala je prizvuk ponosa. „Da započnemo, nadamo se, novu eru blagorodne trgovine i mira.“

Jedna kaganova kći – mlada žena kose nalik na razvijorenu noć i očiju poput mračnog ognja – zgledala se s podsmehom sa svojim bratom koji je stajao levo od nje i izgledao kao da je od nje stariji možda tri godine.

Dakle, to su Hasar i Sartak, trećerodena i drugorođeni. Oboje su nosili slične široke čakšire i izvezene tunike, kao i duboke čizme od tanke kože. Hasar nije bila nikakva lepotica, ali te oči... Plamen koji je titrao u njima kada je pogledala svog starijeg brata više je nego nadomeštao to.

A Sartak – zapovednik očevih jahača ruhova – ruhina.

Severnjačka vazdušna konjica njegovog naroda od davnina boravi u visokim Tavanskim planinama sa svojim ruhovima: ogromnim pticama orlovskog tela, dovoljno velikih da mogu da odnesu stoku i konje. Nisu bili obdareni telesinama i razornom težinom viverna koje jašu Gvozdenzube veštice, ali su zato hitri, gipki i lukavi kao lisice. Savršeni atovi za legendarne strelce koji na njima lete u boj.

Sartakovo lice bilo je ozbiljno, a njegova široka pleća ukočena. Bio je to čovek kojem je, lako je moguće, jednako nelagodno u svečanoj odeći kao što je Kejolu. Zapitala se da li je njegov ruh Kadara sletela na jedan od trideset šest dvorskih minareta, pa strelja pogledom prestravljene sluge i stražare, nestrpljivo čekajući da se njen gospodar vrati.

To što je Sartak tu... Dakle, zacelo su znali – i to dobrobrano ranije – da ona i Kejol dolaze.

Pogled koji su Sartak i Hasar razmenili za Nesrin je bio dovoljno rečit: ako nije niko drugi, makar su njih dvoje razmatrali šta se iz ove posete može izroditi.

Sartaku pogled skliznu sa sestre na Nesrin.

Nije mogla da ne trepne. Njegova smeđa koža bila je tamnija nego kod ostalih – možda zbog silnog vremena koje on provodi

na nebesima i na sunčevoj svetlosti – a oči su mu bile kao čista ebanovina. Neizmerno duboke i u njima se ništa nije moglo pročitati. Crna kosa nije mu bila povezana, izuzev male pletenice što mu se vila preko uva. Ostatak kose padao mu je tik ispod mišićavih grudi i blago se zanjihao kada je uputio Nesrini – bila bi spremna da se zakune – podrugljivi blagi naklon.

Adarlan je poslao otrcan i skroman dvojac. Povređenog nekadašnjeg kapetana i sadašnju kapetanicu prostog roda. Možda su kaganove uvodne reči o *časti* bile samo zakukuljeno pominjanje nečega što on doživljava kao uvredu.

Nesrin otrgnu pogled s princa, iako je i dalje osećala Sartakov prodorni pogled kako je dodiruje kao nekakva avet.

„Došli smo noseći darove njegovog veličanstva kralja Adarlana“, govorio je Kejol, pomerajući se u stolici kako bi pokazao slugama iza sebe da pođu napred.

Kraljica Džordžina i njeni dvorjani naprosto su opljačkali kraljevsku riznicu pre nego što su ovog proleća pobjegli u svoje planinske posede, a nekadašnji kralj je veći deo onoga što je ostalo poslednjih nekoliko meseci prokrijumčario iz grada. Međutim, pre nego što su isplovili, Dorijan se spustio u brojne riznice ispod zamka. Nesrin su u ušima još odzvanjale njegove psovke, poganije nego što je ikada išta od njega čula, jer u riznicama nije našao ništa osim zlatnih marki.

Kao i obično, Elin je imala plan.

Nesrin je stajala pored svog novog kralja kada je Elin u svojim odajama otvorila dva sanduka. U njima je svetlucao nakit dostojan kraljice – kraljice krvnika.

Za sada imam dovoljno sredstava, bilo je sve što je Elin rekla kada je Dorijan počeo da se buni. Podari kaganu najlepše što Adarlan ima.

Nesrin se u potonjim nedeljama pitala da li je Elin možda bilo drago što se otarasila onoga što je kupila svojim krvavim parama. Izgleda da adarlanski dragulji neće ići u Terasen.

Sada, dok su sluge izlagale četiri manja sanduka – u kojima je bio razdeljen sadržaj iz prvobitna dva kako bi izgledalo da

dragocenosti ima više, kao što je predložila Elin – pa dizale poklopce, i dalje nemi dvorjani gurali su se da bolje vide.

Žamor se proneo među njima na prizor blistavih dragulja, zlata i srebra.

„Dar“, obznani Kejol kada se čak i kagan nagnu da bolje osmotri blago, „od kralja Dorijana Havilijarda od Adarlana i Elin Galatinijus, kraljice Terasena.“

Princeza Hasar prostreli Kejola pogledom istog trena kad se začu to drugo ime.

Princ Sartak samo pogleda oca, a najstariji sin Argun namršti se gledajući dragulje.

Argun – političar među njima, kojeg vole trgovci i moćnici širom kontinenta. Vitak i visok, on je učenjak koji trguje ne novcem i dragocenostima, već znanjem.

Princ uhoda, tako zovu Arguna. Dok su njegova dva brata postajala najbolji ratnici, Argun je brusio svoj um i sada nadgleda očevih trideset šest vezira. Zato, to mrštenje na blago...

Dijamantske i rubinske ogrlice. Narukvice od zlata i smaragda. Naušnice – pravi mali lusteri – od safira i ametista. Izvanredno izrađeno prstenje, neko krunisano draguljima veličine lastavičjih jaja. Češljevi, pribadače i broševi. Sve to krvlju stečeno, krvlju kupljeno.

Najmlađa od okupljene kraljevske dece, ljupka žena tananih crta, najviše se naginjala napred. Bila je to Duva. Debeli srebrni prsten ukrašen safirom bezmalo opsceno velikim krasio joj je vitku šaku nežno položenu preko trudničkog trbuha.

Izgleda kao da je u šestom mesecu, mada je zbog njene široke odeće – očito voli ljubičastu i ružičastu boju – i njenog sitnog stasa moguće da je drugačije. To joj svakako jeste prvo dete, posledica ugovorenog braka sa princem koji potiče iz jedne prekomorske oblasti daleko na istoku, južnog suseda Doranela, koji je zapazio zveckanje oružjem fejske kraljice i želeo da osigura zaštitu preko-okeanskog južnog carstva. Možda je to prvi pokušaj, pitali su se Nesrin i ostali, da se kaganat proširi sa svog pozamašnog kontinenta.

Nesrin nije dopustila sebi da predugo gleda život koji raste pod tom rukom orošenom draguljem – jer ako neko od Duvine

braće ili sestara bude proglašen kaganom, prvi zadatak novog vladara – nakon što obezbedi svoje potomstvo – biće da ukloni svaku pretnju prestolu, počevši od potomstva svoje braće i sestara ukoliko dovedu u pitanje njegovo ili njeno pravo da vlada.

Zapitala se kako Duva podnosi sve to. Da li je zavolela detence koje raste u njoj ili je dovoljno pametna da ne dopusti sebi da oseća tako nešto. Da li će otac tog detenceta dati sve od sebe da se to dete prebaci negde gde je bezbedno, ukoliko do toga dođe.

Kagan se napokon opet zavalio u svoj presto. Njegova deca se ponovo ispraviše, a Duva opet spusti ruku.

„Dragulji“, objasni Kejol, „koje su obradile najbolje adarlanske zanatlije.“

Kagan se poigravao prstenom sa citrinom na ruci. „Ako potiču iz riznice Elin Galatinijus, ne sumnjam da je tako.“

Muk se protegnu između Nesrin i Kejola. Znali su – očekivali – da kagan ima uhode u svim zemljama, na svakom moru, da će biti malčice teško zaobići Eleninu prošlost.

„Ti nisi samo adarlanska ruka“, nastavi kagan, „već i izaslanik Terasena, zar ne?“

„Zaista jesam“, jednostavno potvrdi Kejol.

Kagan ustade tek neznatno ukočeno, a njegova deca se smesta pomeriše u stranu da mu raščiste put kako bi on sišao sa zlatnog postolja.

Najviši od njih – stasiti i možda neobuzdaniji od tihog i napetog Sartaka – odmeri gomilu kao da procenjuje da li tu postoji neka pretnja iznutra. Kašin, četvrtorođeni.

Sartak zapoveda ruhovima na severnim i središnjim nebesima, ali Kašin upravlja kopnenim vojskama, uglavnom pešadijom i konjaničkom vlastelom. Argun drži vezire u šaci, a Hasar se, tako kruže glasine, klanjaju armade. Međutim, bilo je nečega neuglađenog u vezi s Kašinom tamne kose upletene i sklonjene sa širokog lica. Da, jeste zgodan – ali kao da ga je život sa vojnicima promenio – i to ne nužno nagore.

Kagan se spustio niz stepenište, a njegova kobaltnoplava odora šuštalala je po podu. Sa svakim njegovim korakom po zelenom

mermeru, Nesrin je sve više shvatala da je taj čovek nekoć zapovedao ne samo ruhovima na nebesima već i konjaničkom vlastelom i privoleo armade da mu se pridruže. Onda su Urus i njegov stariji brat na zapovest svoje majke, dok je ona kopnela od bolesti koju čak ni Tore nije mogao da isceli, započeli dvboj. Sin koji živ izađe iz peska postaće kagan.

Nekadašnja kaganka bila je sklona velikim predstavama i rešila je da se ta poslednja bitka između dva potomka koje je odabrala odigra u velikom amfiteatru u središtu grada, čija su vrata bila otvorena za sve što uspeju da se uguraju unutra i nađu mesto. Ljudi su sedeli na svodovima i stepeništu, a hiljade su se gurale ulicama ka toj zgradi od belog kamena. Ruhovi i njihovi jahači sleteli su na stubove kojima je najviši sprat bio ovenčan, a još ruhina je šestarilo nebesima.

Dva naslednika borila su se šest sati – i to ne samo jedan protiv drugoga već protiv raznoraznih užasa koji je njihova majka bacala na njih da ih iskuša: velike mačke skakale su iz kaveza skrivenog ispod peskovitog poda; dvokolice načičkane gvozdenim šiljcima, u kojima su se vozili kopljanici, jurile su iz mračnih tunela da ih pregaze.

Nesrinin otac je bio u pomahnitaloj rulji na ulicama, slušajući šta viču oni koji vise sa stubova.

Poslednji udarac nije bio čin ni surovosti ni mržnje.

Orda, stariji brat sadašnjeg kagana, primio je koplje u bok zahvaljujući jednom od onih kočijaša. Nakon šestočasovne krvave bitke i preživljavanja, zbog tog udarca više nije mogao da ustane na noge.

Urus je bacio mač. U areni je zavladao potpuni muk dok je Urus pružao okrvavljenju ruku svom oborenom bratu – da mu pomogne.

Orda je na to bacio skriveni bodež pravo Urusu u srce.

Promašilo je za dva palca – a Urus je istrгнуo taj bodež, pa ga je vrišteći bacio pravo u svog brata.

Za razliku od njega, Urus nije promašio.

Nesrin se pitala da li taj ožiljak i dalje ruži kaganove grudi dok on sada hoda ka njoj, Kejolu i prikazanim draguljima. Da li

je ta davno mrtva kaganka nasamo jecala za mrtvim sinom, što ga je ubio njen drugi sin, koji će je za nekoliko dana naslediti na vlasti – ili nikada nije dopustila sebi da voli svoju decu, znajući šta ih mora zadesiti.

Urus, kagan Južnog kontinenta, stade ispred Nesrin i Kejola. Od Nesrin je bio viši za dobrih pola stope, pleća su mu i dalje bila široka, a kičma prava.

Sagnuo se s tek neznatnim staračkim naporom da iz jednog kovčega uzme ogrlicu od dijamanta i safira. U njegovoj šaci prošaranjoj ožiljcima i orošenoj draguljima ogrlica se presijavala kao oživela reka.

„Moj najstariji sin Argun“, primeti kagan klimajući ka princu oštrog lica koji je pogledom pomno pratio sve što se dešava, „skoro mi je saopštio neke opčinjavajuće vesti u vezi s kraljicom Elin Ašriver Galatinijus.“

Nesrin je čekala da usledi udarac. Kejol je samo gledao Urusa u oči.

Međutim, kaganove tamne oči – iste kao Sartakove, shvatila je – iskrile su kada je Kejolu kazao: „Mnogi bi se osećali nelagodno i od pomisli na devetnaestogodišnju kraljicu. Dorijan Havilijard je makar od rođenja učen da vlada, da upravlja dvorom i kraljevstvom, ali Elin Galatinijus...“

Kagan baci ogrlicu u kovčeg. Tresak koji je odjeknuo bio je glasan kao da je čelik zazvonio po kamenu.

„Valjda bi neko deset godina provedenih na mestu krvnice smatrao iskustvom.“

Žamor se proneše prestonom dvoranom. Hasarine oči kao da su sijale. Sartak nije ni trepnuo. Možda je tu suzdržanost naučio od svog starijeg brata – čije uhode mora da su bile izuzetno vešte ako su otkrile Elininu prošlost, iako se Argun izgleda jedva suzdržavao da se ne smeška samozadovoljno.

„Možda nas razdvaja samo Uzano more“, nastavi kagan da se obraća Kejolu, kome se izraz lica nije promenio ni za dlaku, „ali čak smo i mi čuli za Selenu Sardotijen. Donosiš mi dragulje, nesumnjivo iz njene lične zbirke, ali ovo su dragulji za mene, a

moja kći Duva“ – to rekavši, pogleda svoju trudnu, lepu kćer koja je stajala odmah uz Hasar – „još nije primila nikakav poklon za venčanje bilo od vašeg novog kralja ili kraljice koja se vratila, dok su skoro svi ostali vladari svoje poklone poslali pre bezmalo pola godine.“

Nesrin prikri da se lecnula. Taj bi se previd mogao objasniti brojnim istinama – ali nijednom koju bi oni smeli da izuste, naročito ne tu. Kejol nije pokušao da se pozove ni na jednu od njih, već je nastavio da čuti.

„No“, nastavi kagan, „bez obzira na te dragulje koje ste mi bacili pred noge kao vreće žita, i dalje bih radije da čujem istinu – naročito nakon što je Elin Galatinijus smrskala vaš stakleni zamak, mučki ubila vašeg predašnjeg kralja i zauzela vašu prestonicu.“

„Ako princ Argun zna sve o tome“, napokon odgovori Kejol nepokolebljivo smireno, „možda ne morate da je čujete od mene.“

Nesrin se jedva suzdrža da se ne zgrči od prkosa i boje glasa...

„Možda ne“, odbrusi kagan, a Argun neznatno sevnu očima, „ali mislim da bi *ti* voleo da od mene čuješ neke istine.“

Kejol ništa nije pitao. Čak nije izgledao ni izbliza kao da ga to zanima, osim što je rekao: „Oh?“

Kašin se ukoči. Dakle, on je najljući branilac svog oca. Argun se samo zgleda s jednim vezirom i nasmeši Kejolu kao guja pred napad.

„Evo zašto ja mislim da ste vas dvoje došli, lorde Vestfale, kraljeva ruko.“

Samo su se galebovi koji su šestarili visoko nad kupolom prestone dvorane usuđivali da puste ikakav glas.

Kagan zaklopi poklopac za poklopцем na kovčezima.

„Mislim da ste došli da me ubedite da se pridružim vašem ratu. Adarlan je podeljen, Terasen osiromašen, i nesumnjivo će biti poteškoća da se preživele velmože ubede da se bore zarad neiskusne kraljice koja je deset godina provela živeći u Riftholdu kao bubreg u loju, kupujući ove dragulje krvavim parama. Spisak vaših saveznika kratak je i nesiguran, a snage vojvode Peringtona sve su samo ne to. Peringtonove vojske su zgazile i odvojile ostala kraljevstva na vašem kontinentu od vaših severnih oblasti. Zato

ste vi došli ovamo brzo koliko je osam vetrova moglo da vas nosi, da me preklinjete da pošaljem svoje vojske na vaše obale, da me ubedite da prolivam našu krv za izgnanu stvar.“

„Neki bi je možda smatrali plemenitom stvari“, odvrati Kejol.

„Nisam završio“, reče kagan dižući ruku.

Kejol se nakostreši, ali očuta. Nesrin je srce divlje lupalo u grudima.

„Mnogi bi se zalagali“, kaza kagan, mašući tom uzdignutom rukom ka nekolicini vezira, pa prema Argunu i Hasar, „za to da se mi ne upuštamo u tu pustolovinu – ili još bolje, da sklopimo savezništvo sa silom koja će zacementovati pobednička i sa kojom smo ovih proteklih deset godina unosno trgovali.“ Ona ruka mahnu ka nekim drugim muškarcima i ženama u zlatnim vezirskim odorama, prema Sartaku, Kašinu i Duvi. „Neki bi rekli da bi nas savezništvo s Peringtonom dovelo u opasnost da jednog dana njegove vojske osvanu u našem pristaništu, da bi zgažena kraljevstva Ilvej i Fenharou pod novom vlašću opet postala bogata, pa bi nam se riznice napunile od trgovine. Nimalo ne sumnjam da ćeš to i obećati, da ćeš mi ponuditi trgovačke sporazume, verovatno na svoju štetu – ali vi ste očajni i nemate ništa a da ja to već nemam, ili što ne mogu da otmem ako mi se tako hoće.“

Sva sreća pa je Kejol držao jezik za zubima, iako je u njegovim smeđim očima tinjao bes zbog te prikrivene pretnje.

Kagan se zagleda u četvrti i poslednji kovčeg. U njemu su bili draguljima ukrašeni češljevi i četke, kao i kitnjaste bočice za mirise koje su napravili najbolji adarlanski duvači stakla – isti oni koji su podigli zamak što ga je Elin srušila. „Dakle, došli ste da me ubedite da pridem vašoj strani, a ja ću to razmotriti dok ste ovde, budući da ste nesumnjivo došli s još nekim ciljem.“

Ta šaka izbrazdana ožiljcima i ukrašena draguljima pokazala stolici. Kejolovi preplanuli obrazi obliše se crvenilom, ali nije ni trepnuo niti se trznuo. Nesrin natera sebe da ga u tome prati.

„Argun me je obavestio da su tvoje povrede nove – da si dopao tih rana kada je stakleni zamak odleteo u vazduh. Izgleda da kraljica Terasena nije pazila da zaštiti svoje saveznike.“

Kejolu mišić zatitra na vilici kada se svi, od prinčeva do slugu, zagledaše u njegove noge.

„Budući da su vaši odnosi s Doranelom sada zategnuti, takođe zahvaljujući Elin Galatinijus, pretpostavljam da je jedini put ka isceljenju koji je tebi i dalje otvoren – ovde. U Tore Cesmeu.“

Kagan slegnu ramenima, jedino time otkrivajući da je nekada bio drčni mladi ratnik. „Moja voljena žena bila bi izuzetno uznemirena kad bih povređenom čoveku uskratio priliku da bude isceljen“ – Nesrin se iznenadi kada shvati da od carice u toj dvorani nema ni traga – „zato ću ti, naravno, dozvoliti da uđeš u Tore. Od vidarki zavisi da li će pristati da rade na tebi. Čak ni ja ne vladam njihovom voljom.“

Tore – Toranj. On naprosto dominira južnim obodom Antike, gnezdeći se povrh najvišeg brda odakle se pruža pogled na grad koji se spušta ka zelenom moru. Domen čuvenih vidarki i počast Silbi, boginji isceljenja koja ih je blagoslovila. Od trideset šest božanstava koje je ovo carstvo tokom stoleća prihvatilo, iz bliskih i dalekih religija, u ovom gradu bogova... Silba je i dalje bez premca.

Kejol je izgledao kao da guta žeravicu, ali je srećom samo nklonio glavu. „Zahvalan sam vam na velikodušnosti, veliki kagane.“

„Odmori se noćas – obavestiću ih da ćeš sutra ujutru biti spreman. Budući da ti ne možeš k njima, jedna vidarka će biti poslata tebi. Ako pristanu.“

Kejol pomeri prste u krilu, ali ipak ih ne stisnu u pesnice. Nesrin i dalje nije smela da udahne.

„Na raspolaganju sam im“, ukočeno kaza Kejol.

Kagan zatvori poslednji sanduk s dragocenostima. „Zadrži svoje darove, kraljeva ruko, izaslaniče Elin Galatinijus. Niti mi trebaju – niti me zanimaju.“

Kejol odsečno diže glavu, kao da se zakačio za nešto u kaganovom glasu. „Zašto?“

Nesrin se jedva suzdrža da se ne trgne. Sudeći po iznenađenosti i besu u kaganovim očima, u pogledima koje su njegova deca razmenila, niko se nikada nije usudio da tom čoveku postavi takvo pitanje.

Međutim, Nesrin u kaganovim očima uoči treptaj i nečega drugog. Iznurenosti.

Utroba joj se prevrnu i preseče je neka mučnina kad opet zapazi bele barjake što su se širom grada vijorili sa prozora, pa pogleda šestoro naslednika i opet ih prebroja.

Ne šestoro.

Petoro. Tu ih je samo petoro.

Pogrebni barjaci u kraljevskom domaćinstvu i širom grada.

Oni nisu narod sklon oplakivanju i žaljenju – ne kao što se to radi u Adarlanu, gde nose crninu i mesecima se vuku kao prebije-ne mačke. Čak i u kaganovoj kraljevskoj porodici, život ide dalje, a oni svoje mrtve ne trpaju u kamene katakombe ili kovčege, već umotavaju u belo platno i polažu pod otvoreno nebo u njihovom odsečenom i svetom zabranu u dalekoj stepi.

Nesrin prelete pogledom niz naslednike, prebrojavajući ih. Tu je bilo najstarijih petoro i taman kada je shvatila da Tumelun, najmlađa kći – koja tek što je napunila sedamnaest – nije tu, kagan kaza Kejolu: „Vaše uhode su odista beskorisne ako niste čuli.“

To rekavši, on pođe ka svom prestolu, a Sartak pođe napred i u neizmerno dubokim očima drugog po starosti princa videla se golema tuga. Sartak nemo klimnu glavom gledajući Nesrin. Da. Da, njene slutnje su istinite...

Odajom se pronese Sartakov pun i prijatan glas. „Naša voljena sestra Tumelun iznenadno je preminula pre tri nedelje.“

Oh, bogovi. Toliko je mnogo reči i obreda propušteno; već je to što su došli da od njih traže pomoć u ratu bezobrazno, neprilično...

Usred napetog muka, gledajući prinčeve i princeze pravo u oči, jedno po jedno, pa napokon i umornog kagana, Kejol kaza: „Najdublje se saosećam s vama.“

„Neka je severni vetar odnese na lepše ravnice“, izusti Nesrin.

Jedino Sartak klimnu glavom u znak zahvalnosti, dok se ostali ledeno ukočiše.

Nesrin nemo pogleda Kejola, upozoravajući ga da se ne raspituje u vezi s tom smrću. On ispravno protumači izraz njenog lica, pa klimnu glavom.

Kagan zagrebučka prstom nešto na svom prestolu od belokosti, a muk koji je zavladao bio je težak kao kaputi koje konjanička vlastela i dalje nosi zbog jetkog severnog vetra što duva stepama, i kao njihova nemilosrdna drvena sedla.

„Na pučini smo proveli tri nedelje“, pokuša da objasni Kejol, sada već blažim glasom.

Kagan nije ni pokušao da pokaže razumevanje. „To objašnjava zašto ste toliko neupućeni i u druge vesti i zašto bi ovi hladni dragulji bili korisniji *tebi*.“ Kaganove usne izviše se u hladan osmeh. „Argun je jutros, preko svojih veza, doznao još nešto s jednog broda. Vaša kraljevska riznica u Riftholdu više vam nije dostupna. Vojvoda Perington i njegova vojska letećih užasa poharali su Rifthold.“

Nesrin je zamrla od praznine koja je dobovala kroz nju. Nije bila sigurna da li Kejol uopšte diše.

„Ne znamo ništa o tome gde se kralj Dorijan nalazi, ali prepustio im je Rifthold. Ako je verovati glasinama, pobegao je preko noći. Grad je pao. Sve južno od Riftholda sada je u posedu Peringtona i njegovih veštica.“

Nesrin se najpre ukazaše lica njenih nećakinja i nećaka, a onda lice njene sestre, pa njenog oca. Ukazaše joj se njihova kuhinja i pekara. Pite od krušaka kako se hlade na dugom drvenom stolu.

Dorijan ih je ostavio. Sve ih je ostavio da bi... šta? Našao pomoć? Preživeo? Pobegao kod Elin?

Da li je Kraljevska garda ostala da se bori? Da li se iko borio da spase nedužne žitelje tog grada?

Ruke su joj se tresle, ali nije hajala za to. Nije marila da li će joj se rugati ti ljudi u svili i kadifi.

Deca njene sestre, najveća radost njenog života...

Kejol je zurio u nju. Na licu mu se nije videlo ništa. Ni naznaka poraženosti ili zatečenosti.

Ona grimizno-zlatna livreja poče da je guši, da je davi.

Veštice i viverni – u njenom gradu, sa onim svojim gvozdenim zubima i noktima, kako kidaju, puštaju krv i muče. Njena porodica – njena *porodica*...

„Oče.“

Sartak opet istupi. One oči boje oniksa zagledaše se nekud između Nesrin i kagana. „Naši gosti su prevalili dalek put. Politika na stranu“, reče on i s neodobravanjem pogleda Arguna, koji je izgledao kao da su mu smešne – *smešne* te vesti koje je doneo, a od kojih joj se zeleni mermer zaljuljao pod nogama – „i dalje smo gostoprимljiv narod. Pustimo ih da se odmore nekoliko sati, pa da nam se onda pridruže na večeri.“

Hasar priđe Sartaku i stade pored njega, usput se mršteći na Arguna. Možda ne da bi ga prekorila, kao njen brat, već naprosto zato što Argun nije prvo *njoj* saopštio te novosti. „Neka nijedan gost ne prođe kroz naš dom a da ga ne zatekne gostoprимljivog.“ Premda su njene reči bile pune dobrodošlice, to nikako nije važno i za njen glas.

Otac ih oboje pogleda sa smeškom. „Odista.“ Urus mahnu prema slugama koje su stajale pored dalekih stubova. „Otpratite ih u njihove odaje i pošaljite poruku u Tore da upute Hafizu, svoju najbolju vidarku, ako je voljna da dođe iz tog tornja.“

Nesrin gotovo da nije ni čula ostatak tih reči. Ako su veštice zauzele grad, onda Valgi koji su ga početkom leta zaposeli... Nema nikoga da se bori protiv njih. Nema nikoga da zaštiti njenu porodicu.

Ako su preživeli.

Nije mogla da diše, nije mogla da razmišlja.

Nije trebalo da odlazi. Nije trebalo da prihvata ovo nameštenje. Možda su mrtvi ili pate. Mrtvi. Mrtvi.

Nije ni primetila sluškinju koja je došla da gura Kejolovu stolicu. Jedva da je primetila kada je Kejol posegnuo i obuhvatio je ispod ruke.

Nesrin se nije ni poklonila kaganu dok su odlazili.

Pred očima su joj sve vreme bila njihova lica.

Deca. Punačka i nasmešena deca njene sestre.

Nije trebalo da dolazi.

❧ Treće poglavlje ❧

Nesrin se skamenila – a Kejol ne može da joj priđe, ne može da je uzme u naručje i snažno zagrlji.

Ne kada je ona nemo i avetinjski ušla pravo u spavaću sobu bogato nameštenih odaja koje su im dodeljene u prizemlju palate, pa zatvorila vrata za sobom. Kao da je zaboravila na sve ostalo na svetu.

Nije je krivio za to.

Kejol pusti da ga sluškinja, tanana mlada žena kestenjaste kose koja joj je u gustim kovrdžama padala sve do uzanog struka, ugura u drugu sobu. Odaje su gledale na vrt pun voćaka, vodoskoka koji su žuborili i slapova ružičastog i ljubičastog cveća koje je visilo iz saksija zakačenih za balkon na višem spratu. To cveće je tvorilo živi zastor ispred ogromnih prozora njegove spavaće sobe – a on onda shvati da su posredi vrata.

Sluškinja promumla nešto o tome da će pripremiti kupku, nespretno se služeći njegovim jezikom u poređenju s umećem koje su kagan i njegova deca pokazali. Doduše, ko je on da sudi, kad jedva natuca ma koji od ostalih jezika na sopstvenom kontinentu.

Ona skliznu iza izrezbarenog drvenog paravana, koji je nesumnjivo vodio u njegovo kupatilo, a Kejol je sve vreme gledao kroz i dalje otvorena vrata svoje spavaće sobe, preko bledeg mermernog predvorja, pa do zatvorenih vrata Nesrinine sobe.

Nije trebalo da odlaze.

On tu ništa nije mogao da uradi, ali... Dobro je znao koliko će Nesrin pogoditi to što ne zna šta se dešava. Isto koliko to neznanje upravo pogđa njega.

Dorijan nije mrtav, govorio je sebi. Izvukao se. Pobegao je. Znali bi da je on pao šaka Peringtonu – Eravanu. Princ Argun bi znao za to.

Veštice su poharale njegov grad. Pitao se da li je Manon Crnokljuna predvodila napad. Kejol bezuspešno pokuša da sabere i oduzme dugove naslagane među njima. Elin je pošteдела Manonin život u Temisinom hramu, ali Manon im je otkrila ključna saznanja u vezi s tim da je Dorijan pod valškom vlašću. Znači li to da više ništa ne duguju jedno drugome? Ili da su možda kolebljivi saveznici?

Jalova je nada da će se Manon okrenuti protiv Morata, ali svejedno se nemo pomolio da ma koje božanstvo sluša, zaštititi Dorijana i odvede njegovog kralja u priateljske luke.

Dorijan će se izvući. Previše je pametan i nadaren da se ne bi izvukao. Nema druge mogućnosti – nijedne – koju bi Kejol prihvatio. Dorijan je živ i zdrav, ili je na putu ka nekom bezbednom mestu. A kada se Kejolu ukaže prilika, ima da iz najstarijeg princa iscedi sve što on zna, bio on u žalosti ili ne. On će saznati sve što Argun zna, a onda će zahtevati od one sluškinje da pročeslja svaki trgovački brod do poslednjeg tražeći vesti o tom napadu.

Nije bilo ni glasa o Elin. Gde je ona sada, šta radi. Elin, koja ga je lako moguće i koštala ovog savezništva.

Steže zube i još je škrgutao kad se vrata odaja otvoriše i unutra stupi visok i plećat čovek, kao da ulazi u svoju kuću.

Valjda i jeste tako, pretpostavljao je Kejol. Princ Kašin bio je sam i nenaoružan, mada se kretao s lakoćom nekoga ko je siguran u neiscrpnu snagu svog tela.

Kejol je pretpostavljao da se i on nekada tako šetao dvorom u Riftholdu.

Kejol klimnu glavom u znak pozdrava kada princ za sobom zatvori ulazna vrata i odmeri ga od glave do pete. Bila je to ratnička procena, otvorena i temeljna. Kada se njegove smeđe oči napokon

zagledaše u Kejolove, princ mu se obrati na adarlanskom: „Takve povrede kao što su tvoje ovde nisu nikakva retkost i nagledao sam ih se – naročito u konjaničkim plemenima, narodu kojem moja porodica pripada.“

Kejolu baš i nije bilo do toga da o svojim povredama razgovara ni sa princem, ni sa bilo kime drugim, pa je zato samo klimnuo. „Uveren sam da jesi.“

Kašin naheri glavu, opet odmeravajući Kejola, a tamna pletenica skliznu mu preko mišićavog ramena. Možda je prozreo Kejolovu želju da razgovor ne ide u tom smeru. „Moj otac zaista želi da nam se oboje pridružite na večeri. Štaviše, da nam se pridružite i svake sledeće noći dok boravite ovde i da sedite za visokom trpezom.“

Nije nimalo čudno uputiti takvu molbu jednom gostujućem velikodostojniku, a svakako je velika čast sedeti za kaganovim stolom, ali da pošalje rođenog sina da tu molbu prenese... Kejol pažljivo razmisli o svojim sledećim rečima, pa onda jednostavno odabra najočigledniju. „Zašto?“

Ta porodica bi zacementovala da bude na okupu tako brzo nakon što je ostala bez svog najmlađeg člana. Zvati strance da im se pridruže...

Princ stegnu zube. Nije to bio čovek sviknut da krije osećanja kao troje starije kaganove dece. „Argun kaže da je naš dvor bezbedan od uhoda, od snaga vojvode Peringtona, da njegovi poslušnici još nisu došli. Ne verujem u to. A Sartak...“ Princ se ugrize za jezik, kao da ne želi da pominje svog brata – ili mogućeg saveznika, pa se namršti. „Ima razloga zašto sam odabrao da živim sa vojnicima. Pritvornost i licemerje na ovom dvoru...“

Kejol je bio u iskušenju da mu kaže kako ga razume, da se upravo tako osećao skoro celog života, ali je samo upitao: „Misliš da je Perington pustio pipke po ovom dvoru?“

Koliko li Kašin ili Argun znaju o Peringtonovim snagama – znaju li za istinu o kralju Valga koji nosi Peringtonovu kožu? Zna li za vojske kojima on zapoveda, gore od ičega što njihova mašta može da iznedri? Međutim, on će to saznanje zadržati za sebe. Videće može li ga nekako iskoristiti, ako Argun i kagan već ne znaju za to.

Kašin se potrllja po vratu. „Ne znam da li je to bilo zbog Perringtona, ili nekoga iz Terasena, Melisande ili Vendlina, jedino znam da je moja sestra sada mrtva.“

Kejolu srce preskoči, ali ipak se usudi da pita: „Kako je došlo do toga?“

U Kašinovim očima blesnu jad. „Tumelun je vazda bila pomalo divlja i nehajna, sklona ćudljivosti. Jednog dana bi bila sva srećna i nasmejana, a već sledećeg povučena u sebe i beznadežna. Kažu...“ Grlo mu zatitra. „Kažu da je zbog toga skočila sa svog balkona. Duva i njen suprug su je pronašli kasnije te noći.“

Svaka smrt u porodici je razorna, ali samoubistvo... „Žao mi je“, tiho kaza Kejol.

Kašin odmahnu glavom, a sunčeva svetlost što je dopirala iz vrta zamreška mu se po crnoj kosi. „Ne verujem u to. Moja Tumelun ne bi skočila.“

Moja Tumelun. Te reči su dovoljno govorile o tome koliko je princ bio blizak svojoj mlađoj sestri.

„Sumnjaš na prljavu igru?“

„Jedino znam da bez obzira na Tumelunine ćudi... znao sam je u dušu – kao što znam sopstveno srce.“ To rekavši, položi ruku preko njega. „Ona ne bi skočila.“

Kejol opet porazmisli o svojim rečima. „Ma koliko meni bilo žao zbog gubitka koji si pretrpeo – imaš li neki razlog za to što pretpostavljaš da je neko strano kraljevstvo dovelo do toga?“

Kašin pusti nekoliko koraka. „Niko unutar *naših* zemalja ne bi bio toliko glup.“

„Niko u Terasenu ili Adarlanu nikada ne bi uradio tako nešto – čak ni da bi vas naterao da uđete u ovaj rat.“

Kašin ga na tren prostreli pogledom. „Čak ni kraljica koja je nekada i sama bila ubica?“

Kejol nije dozvolio da mu se na licu vidi ni tračak onoga što je osećao. „Ubica možda jeste bila, ali Elin preko nekih granica nije prelazila. Ubijanje ili povređivanje dece bila je jedna od njih.“

Kašin zastade pred jednom komodom prislonjenom uza zid prema vrtu, da pomeri pozlaćenu kutijicu po uglačanoj tamnoj gornjoj ploči te komode. „Znam. I to sam pročitao u bratovljevim

izveštajima. Pojediniosti o njenim ubistvima.“ Kejol bi se zakleo da se princ stresao pre nego što je dodao: „Verujem ti.“

Nema sumnje da je princ upravo iz tog razloga i bio spreman da uopšte sada razgovara s njim.

Kašin nastavi: „To ne ostavlja preterano mnogo drugih stranih sila koje bi to mogle da izvedu – a Perington je na vrhu tog kratkog spiska.“

„Ali zašto bi se on ustremio na tvoju sestru?“

„Ne znam.“ Kašin pusti još nekoliko koraka. „Bila je mlada, naivna – jahala je sa mnom među Darganima, našim matičnim plemenima. Nije imala svoj *sulde*.“

Kad se Kejol namršti, princ pojasni: „To je koplje koje nose svi darganski ratnici. Vezujemo za kopljište, ispod glave koplja, vlasi iz grive našeg najdražeg konja. Naši ratnici veruju da nas sudbine čekaju tamo gde se te vlasi zavijore na vetru. Neki od nas i dalje veruju u takve stvari, ali čak i oni koji misle da je to puki običaj... nosimo ih svuda. U ovom dvoru postoji dvorište u kojem je moj *sulde*, kao i moje braće i sestara, zabijen tako da oseća vetar dok smo mi u očevoj palati – zabijen tačno pored očevog. Ali u smrti...“ Opet ona sen jada. „To su jedini predmeti koje zadržavamo i u smrti. Oni večno nose dušu darganskog ratnika i ostaju zabijeni u stepi našeg svetog predela.“ Princ sklopi oči. „Sada će njena duša tumarati s vetrom.“

Nesrin je tako nešto i kazala. Kejol nije mogao ništa drugo nego da ponovi: „Žao mi je.“

Kašin otvori oči. „Neki od moje braće i sestara ne veruju mi kada pričam to za Tumelun. Neki mi veruju. Naš otac... još nije odlučio. Naša majka čak i ne izlazi iz sobe zbog žalosti koja ju je skrhalo, a kad bih joj pomenuo svoje sumnje... Ne mogu naterati sebe da joj to spomenem.“ Počela se po snažnoj vilici. „Zato sam ubedio oca da postupi diplomatski i da vas pozove da svakog dana večerate s nama, ali voleo bih da ti sve to posmatraš očima stranca. Da prijaviš sve što ti bude čudno. Možda ćeš ti zapaziti nešto što mi nismo.“

Da im pomogne... i da možda zauzvrat dobije pomoć. Kejol smelo kaza: „Ako mi verujete dovoljno da radim tako nešto, da

mi ti sve ovo saopštiš, zašto niste pristali da nam se pridružite u ovom ratu?“

„Nije moje ni da kažem ni da pretpostavljam.“ Iskusan vojnik. Kašinov pogled je leteo po ođajama kao da procenjuje da li ga mogući neprijatelji čekaju u zasedi. „Krećem u boj samo kada moj otac naredi.“

Ako su Peringtonove snage već prisutne, ako je Morat odista iza princezinog ubistva... Bilo bi prelako. Prelako da navede kagana da pristupi uz Dorijana i Elin. Perington – Eravan je daleko pametniji.

Međutim, ako Kejol hoće da pridobije na svoju stranu zapovednika kaganovih zemaljskih vojski...

„Ne igram ja ove igrice, lorde Vestfale“, reče mu Kašin čitajući šta god da je sinulo u Kejolovim očima. „Moja braća i sestre su ti koje treba da ubeđuješ.“

Kejol lupnu prstom po rukonaslonu svoje pokretne stolice. „Imaš li neki savet s tim u vezi?“

Kašin frknu, blago se smešeći. „I drugi su dolazili pre vas – iz kraljevstava daleko bogatijih nego što je vaše. Neki su bili uspešni, a neki nisu.“ Pogled mu na tren polete ka Kejolovim nogama i u prinčevim očima zatitra sažaljenje. Kejol nije mogao a da ne stisne svom snagom rukonaslone svoje stolice na to sažaljenje – od čoveka koji je prepoznao sebi srodnog ratnika. „Želje da te sreća prati sve je što ja mogu da ti ponudim.“

A onda princ pođe ka vratima, tako da su njegove duge noge naprosto proždirale razdaljinu do njih.

„Ako Perington ovde ima nekog poslušnika“, reče Kejol kad Kašin stiže do ulaznih vrata, „onda već znaš da su svi u ovom dvoru u smrtnoj opasnosti. Nešto moraš da preduzmeš.“

Kašin zastade s rukom na izrezbarenj kvaci, pa se osvrnu. „Šta misliš, zašto sam se obratio za pomoć jednom stranom vlastelinu?“

Onda princ ode, a njegove reči ostadoše da lebde u namirisanom vazduhu... Njegov glas nije bio okrutan, nije bio uvredljiv, ali ta ratnička iskrenost...

Kejol se borio da obuzda disanje dok su mu se misli rojile u glavi. Nije video ni crno prstenje ni okovratnike, ali nije ih ni

tražio. Ni nakraj pameti mu nije bilo da se senka Morata možda protegla čak ovoliko daleko.

Protrlja se po grudima. Pažljivo. Moraće da bude pažljiv na ovom dvoru, da pazi šta priča u javnosti – a i šta priča u ovim odajama.

Još je zurio u zatvorena vrata, preturajući po glavi sve što je Kašin nagovestio, kad se opet pojavila ona sluškinja, samo što se presvukla iz tunike i čakšira u oko struka zavezani ogrtač od najtanje, najprovidnije svile. Mašti nije bilo prepušteno ama baš ništa.

On suzbi poriv da pozove Nesrin da mu pomogne. „Samo me okupaj“, kaza što je jasnije i odlučnije mogao.

Ona nije ispoljavala nikakvu strepnju, niti tračak kolebanja, a njemu je bilo jasno da je ona već bezbroj puta radila ovakve stvari, jer ga je samo upitala: „Zar ti se ne sviđam?“

Bilo je to neposredno i iskreno pitanje. Ona je dobro plaćena za svoje usluge – sve su sluge dobro plaćene. Odabrala je da bude ovde i lako bi mogla da se nađe neka druga a da to ne ugrozi njen položaj.

„Sviđaš mi se“, odgovori Kejol lažući tek napola i ne dopuštajući da mu pogled sklizne niže od njenih očiju. „Vrlo mi se sviđaš“, pojasni on, „ali samo bih da se okupam.“ A onda dodade, za svaki slučaj: „Od tebe ništa više.“

Očekivao je da će mu ona biti zahvalna, ali sluškinja je samo mirno klimnula. Moraće da pazi šta priča čak i pred njom. I on i Nesrin će morati da paze o čemu razgovaraju u ovim odajama.

Iza zatvorenih vrata Nesrinine sobe nije se čuo ni zvuk, niti se nazirao ikakav tračak pokreta za sve to vreme, a svakako ne sada, pa je on pokazao sluškinji da odgura njegovu stolicu u kupatilo, gde su gusti pramenovi pare promicali kroz tu prostoriju obloženu plavo-belim pločicama.

Stolica je klizila preko ćilima i pločica, zaobilazeći nameštaj uz vrlo malo napora. Nesrin je lično našla tu stolicu u sada praznim vidarskim katakombama zamka Rifthold, neposredno pre nego što su zaplovili ovamo. Izgleda da je to bio jedan od retkih predmeta koje su vidarke ostavile za sobom kada su pobegele.